

ZWIĄZEK PRZEDSIĘBIORCÓW I PRACODAWCÓW

4 LATA RZĄDÓW PIS
W GOSPODARCE

WARSZAWA, WRZESIEŃ 2019

SYNTEZA

Koniec kadencji rządu jest zawsze czasem podsumowań. Nie ulega wątpliwości, że Prawo i Sprawiedliwość miało dosyć ambitne założenia, jeśli chodzi o program gospodarczy. Polska miała stać się państwem innowacyjnym, opierającym swoje przewagi na produktach wymagających dużych nakładów na badania i rozwój, cechującym się wysoką stopą inwestycji. Dodatkowo rozwój gospodarczy miał być zrównoważony, a jego owoce miały przysługiwać szerszym grupom społecznym niż dotychczas.

Ostatnie 4 lata były okresem doskonałej koniunktury w gospodarce europejskiej. Skorzystała na tym również i gospodarka Polski, rozwijając się niezwykle dynamicznie.

Udało się istotnie zwiększyć poziom życia ludzi, a dystans do średniej unijnej pod względem PKB per capita z uwzględnieniem parytetu siły nabywczej zmniejszył się. Rekordowo niskie jest również bezrobocie.

Jednocześnie nie udało się dokonać skoku wspomnianego w programie PiS, a także w Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, polegającego na przestawieniu polskiej gospodarki na inne tory rozwoju. Stopa inwestycji nie wzrosła – przeciwnie, zmalała, zaś poziom innowacyjności polskiej gospodarki nie zwiększył się w stopniu istotnym. Generalny krajobraz regulacyjny w pewnych zakresach się poprawił, w innych uległ pogorszeniu, co wynika z międzynarodowych rankingów.

W ciągu czterech lat rządów PiS udało się przeforsować wiele – niekiedy kontrowersyjnych – ustaw w istotnym stopniu wpływających na życie gospodarcze. Dużą część z nich należy pochwalić, jak choćby konstytucję biznesu, pakiety zmian dla firm czy nowelizację ustawy o odnawialnych źródłach energii. Inne doprowadziły do rekordowej w skali

Europy nadregulacji (vide apteka dla aptekarza czy zakaz handlu w niedziele) czy wprowadzenia faktycznego trzeciego progu podatkowego.

Trudno jest ocenić minione cztery lata w skali szkolnej. Większość statystyk zdecydowanie świadczy o tym, że rządowi udało się osiągnąć gospodarczy sukces. Jednak nie osiągniętego podstawowego celu w postaci zmiany struktury polskiego rozwoju gospodarczego. Bilans zmian regulacyjnych można uznać za relatywnie wyrównany – na każdą ustawę, którą należy ocenić źle, może przypadać akt poprawiający warunki prowadzenia biznesu. Bez wątplenia uważniejsze wsłuchiwanie się w głos partnerów społecznych i ograniczenie zakusów na zwiększanie poziomu ingerencji państwa w gospodarkę, może w przyszłości przysłużyć się do osiągnięcia jeszcze lepszych wyników.

ZAPOWIADANE KIERUNKI POLITYKI GOSPODARCZEJ PiS

Już w 2015 roku nie ulegało wątpliwości, że wygrana Prawa i Sprawiedliwości w wyborach parlamentarnych, a następnie uformowanie przez tę partię rządu, będzie wiązała się z istotnymi zmianami w poszczególnych politykach państwa. Większość uwagi opinii publicznej skupiona była na modyfikacjach kierunków polityki zagranicznej, reformach poszczególnych instytucji państwa czy też po prostu zmianie narracji towarzyszącej rządzeniu. Tymczasem już w programie z 2014 roku zapowiedziano konkretne przemiany w zakresie polityki gospodarczej, które następnie niejako potwierdzone zostały nie tylko przy okazji licznych wypowiedzi przedstawicieli rządu, lecz również w publikacji Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Aby móc w pełni ocenić pięć lat rządów Prawa i Sprawiedliwości pod względem gospodarczym, należy zacząć od przeanalizowania punktu wyjścia, tj. podstawowych założeń, jakie partia stawiała sobie przed nadchodzącą kadencją.

Pułapka średniego rozwoju (dochodu) – sytuacja, w której państwo próbuje, mimo rosnącej presji płacowej, wykorzystywać wysoki wolumen i niskie koszty produkcji jako przewagi konkurencyjne, nie mając jednocześnie zdolności przebiccia się w górę łańcucha wartości, by oferować produkty i usługi oparte na wiedzy i innowacjach.

Tym samym, po okresie niekiedy gwałtownego wzrostu, tkwi w grupie państw przeciętnie rozwiniętych gospodarczo i przemysłowo, nie mogąc rozwinąć się do poziomu najzamożniejszych gospodarek [2].

Już w pierwszym zdaniu poświęconej gospodarce części programu PiS z 2014 roku [1], postawiono stosunkowo twardą diagnozę. Stwierdzono mianowicie, że Polska znalazła się w pułapce średniego rozwoju, co skutkować musi utrzymaniem się dystansu wobec najzamożniejszych państw.

Zdaniem autorów programu, spowolnieniu rozwoju miały towarzyszyć:

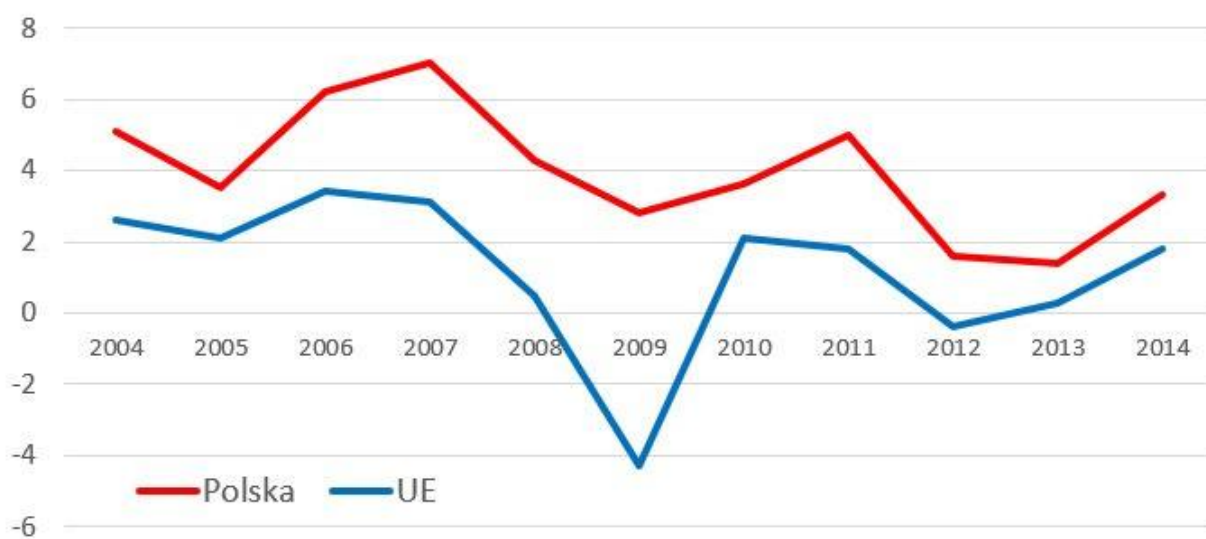
- pogarszająca się struktura demograficzna społeczeństwa,
- niska innowacyjność gospodarki,
- zła jakość prawa gospodarczego
- wyczerpanie się prostych rezerw stymulowania wzrostu
- gospodarczego.

[1] <http://pis.org.pl/document/archive/download/128>.

[2] Na podstawie: http://siteresources.worldbank.org/INTEAPHALFYEARLYUPDATE/Resources/550192-1287417391641/EAP_Update_Oct2010_chapter3.pdf.

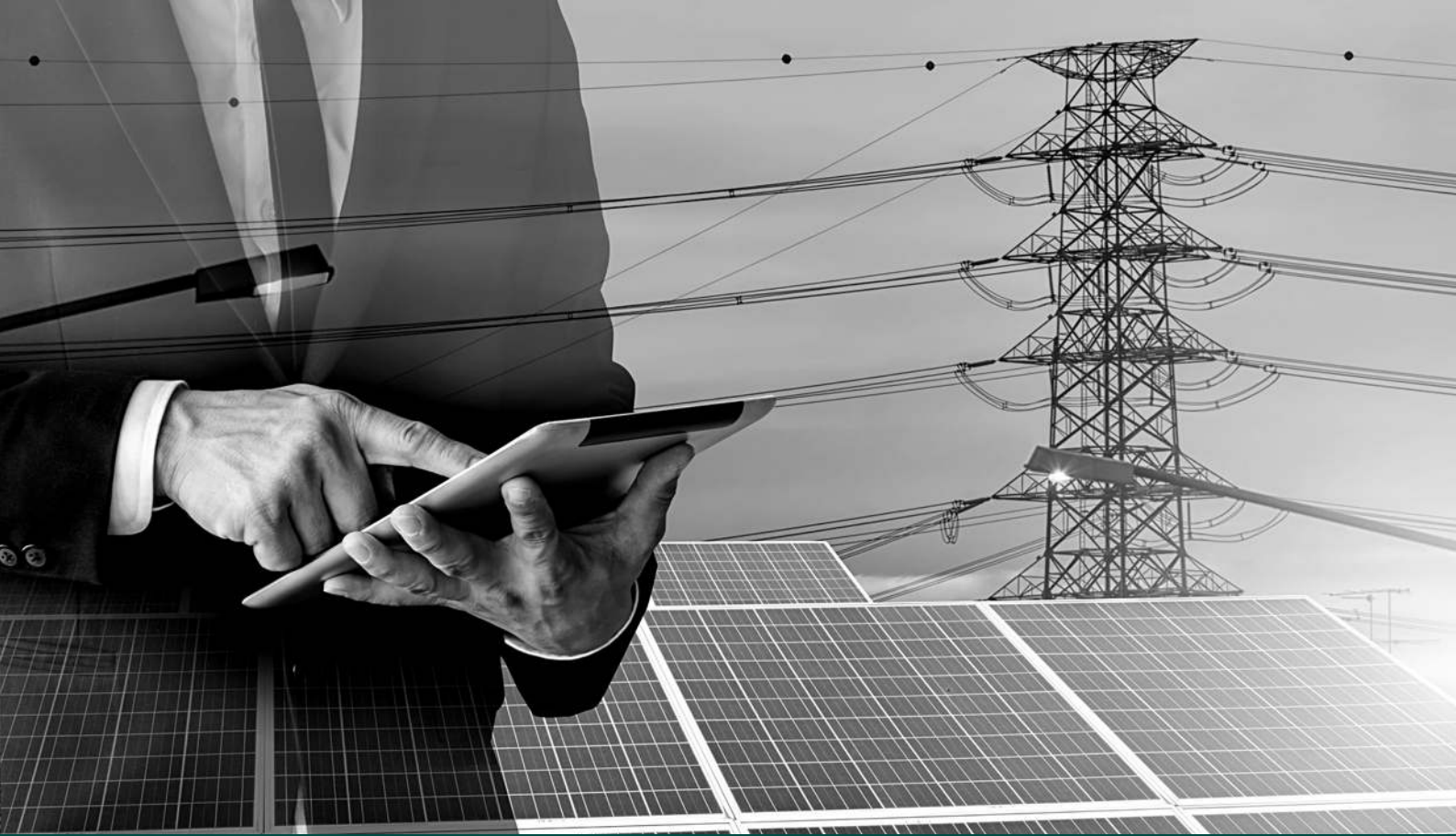
Cała doktryna gospodarcza wynikająca z programu PiS zawarta została w zasadzie w kilku następnych akapitach dokumentu. Jako dosyć oczywisty cel wskazano skracanie dystansu, który dzieli Polskę od najbardziej rozwiniętych państw członkowskich Unii Europejskiej. Warunkami osiągnięcia tego celu miał być m.in. wysoki udział inwestycji w PKB i finansowanie sektorów innowacyjnych. Jedną z kluczowych tez zawartych w programie była ta łącząca kryzys finansowy 2008 roku z porażką koncepcji wycofywania się państwa z gospodarki. PiS wprost stwierdził, że wyzwolenie Polski z pułapki średniego rozwoju nie jest możliwe bez wdrożenia „nowoczesnego interwencjonizmu państwowego”, który nie miał sprowadzać się do stymulowania koniunktury przez „prymitywne i szkodliwe” działania, takie jak pobudzanie konsumpcji za pomocą akcji kredytowej czy do budowania państwowych fabryk. Polegać miał raczej na obowiązku państwa w zakresie kreowania i realizowania polityki gospodarczej, a także na przyznaniu państwu odpowiedzialności za rozwój ekonomiczny.

DYNAMIKA PKB 2004 - 2014 [3]

Wśród rozwiązań szczegółowych opisanych w programie można wymienić m.in.:

- sanację finansów publicznych (redukcję zadłużenia),
- równomierny (terytorialnie) rozwój kraju,
- stworzenie o wiele lepszych warunków do działania mikro,
- małych i średnich przedsiębiorców,
- wykreowanie bodźców proinwestycyjnych.

W programie bardzo dużo miejsca poświęcono ponadto na wskazanie źródeł finansowania inwestycji w gospodarce

podniesiono nawet hasło „jeden bilion na rozwój”. 20 proc. z tego „biliona” pochodzić miało z zaangażowania prywatnych środków, reszta – z funduszy unijnych, gwarancji BGK czy Towarzystw Funduszy Inwestycyjnych tworzonych przez spółki Skarbu Państwa.

Z programu PiS wyłaniał się zatem obraz transformacji gospodarki w kierunku mocno nastawionym na udział inwestycji w tworzeniu PKB, z istotną rolą państwa, sprowadzającą się przede wszystkim do programowania podstawowych wektorów rozwoju, a także tworzenia korzystnych dla niego warunków.

Wizja ta znalazła swoje odzwierciedlenie w najgłośniejszym chyba dokumencie programowym w historii III RP, czyli Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, przyjętej przez Radę Ministrów w 2017 roku[4].

[4] <https://www.gov.pl/documents/33377/436740/SOR.pdf>.

Diagnoza wyjściowa postawiona w Strategii różni się nieco od tej zawartej w programie PiS. O ile w tym drugim dokumencie stwierdzono, że Polska już znajduje się w pułapce średniego rozwoju, na co dowodem miało być malejące tempo doganiania bogatych gospodarek zachodnich, o tyle w Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, perspektywę wpadnięcia w „pułapkę średniego dochodu” ukazano jako bardzo poważne ryzyko, z którym musimy się liczyć, jeśli nie podejmiemy określonych działań. W dokumencie stwierdzono, że wyczerpują się „dotychczasowe dźwignie wzrostu i konkurencyjności”. SOR miała przedstawić w związku z powyższym nowy model rozwoju, tj. – zgodnie z nazwą – rozwój odpowiedzialny, spełniający dwa kryteria. Po pierwsze, miał wykorzystywać nowe czynniki rozwojowe do budowania siły konkurencyjnej. Po drugie zaś, miał zapewniać, że korzyści z rozwoju czerpać będą wszystkie grupy społeczne w różnych miejscach kraju.

SOR widziała główne szanse dla polskiej gospodarki w przestawianiu torów rozwoju gospodarki w taki sposób, by w coraz większym stopniu był on oparty na wytwarzanej w kraju wiedzy i technologii. Głównymi jego motorami miały być inwestycje, innowacje, eksport i wysoko przetworzone produkty. Państwo zaś miało pełnić ważną rolę polegającą na dokonywaniu strategicznych wyborów (czyli prowadzeniu aktywnej polityki gospodarczej, z uwzględnieniem wyłonienia kluczowych, wspieranych sektorów), a także tworzeniu ram prawnych dla rozwoju przedsiębiorstw.

Reasumując, zapowiedzi Prawa i Sprawiedliwości w zakresie polityki gospodarczej, skupiały się na następujących kwestiach:

- zwiększona rola państwa w życiu gospodarczym – instytucje publiczne i rząd mają kreować politykę gospodarczą, a następnie ją realizować za pomocą instrumentów legislacyjnych, politycznych i finansowych,
- odejście od modelu rozwoju opartego o tanią pracę – głównym silnikiem napędowym polskiej gospodarki mają być przedsięwzięcia oparte na wiedzy i wysokich kompetencjach; zwrot w kierunku innowacyjności,
- będące konsekwencją powyższego, zwiększenie udziału inwestycji w tworzeniu PKB,
- rozwój gospodarczy ma być zrównoważony – zarówno jeśli chodzi o terytorium (koniec modelu polaryzacyjno-dyfuzyjnego), jak i o jego bezpośrednich beneficjentów (jego owoce mają trafiać również do grup gorzej sytuowanych – zarówno w postaci wyższych płac, jak i programów społecznych).

W N I O S E K

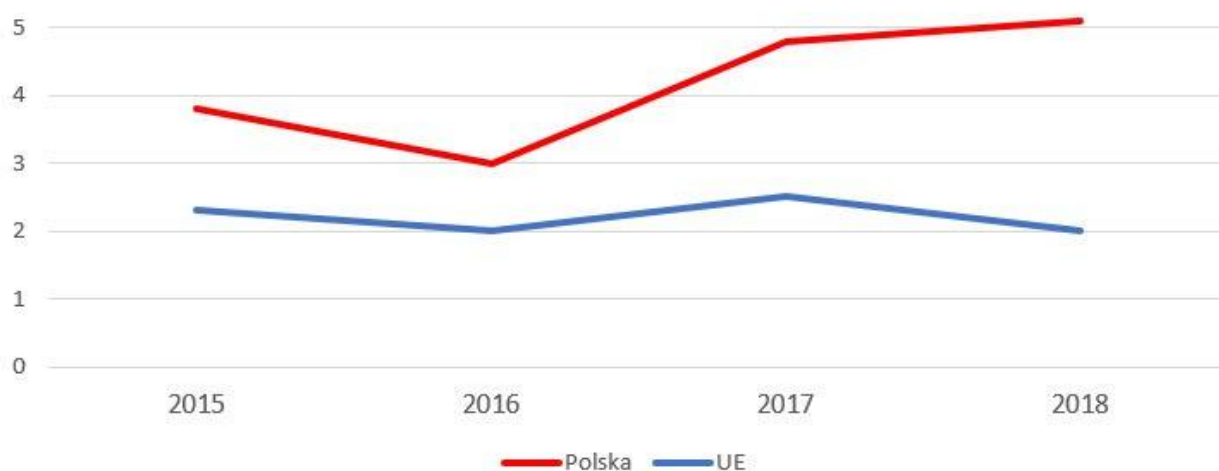
Prawo i Sprawiedliwość w dokumentach programowych zapowiedziało zwiększenie roli państwa w gospodarce, uruchomienie nowych przewag konkurencyjnych, zrównoważony rozwój i poprawę otoczenia regulacyjnego dla biznesu.

GOSPODARKA W LATACH 2015 – 2019, W LICZBACH

Nie ulega wątpliwości, że 4 lata rządów PiS przypadły na okres doskonałej koniunktury międzynarodowej.

W okresie od 2015 do 2018 roku wzrost PKB w Unii Europejskiej nie spadł poniżej 2 proc. rok do roku – ostatni raz tak dobrze gospodarka europejska miała się ponad dekadę temu, zaraz przed wybuchem kryzysu finansowego, gdy w okresie od 2004 do 2007 roku przeciętna dynamika wzrostu PKB wynosiła 2,8 proc.[5] Stabilnie, w średnim tempie 2,2 proc. rocznie, rosła również produkcja przemysłowa[6]. Są to informacje ważne dla Polski, ponieważ nasza gospodarka jest bardzo silnie sprzężona z gospodarkami innych państw członkowskich, szczególnie z gospodarką niemiecką. Świadczą o tym dane – 80,6 proc. polskiego eksportu trafia do państw Unii Europejskiej, z czego 28,2 proc. przeznaczane jest na rynek niemiecki[7].

GOSPODARKA W LATACH 2015 – 2019, W LICZBACH [8]

Jednocześnie ostatnie cztery lata odznaczyły się w Polsce wyjątkowo dynamicznym rozwojem gospodarczym. W 2018 roku rozwijaliśmy się o ponad 3 pp. szybciej niż Unia Europejska.

[5] Za Bankiem Światowym.

[6] Za Eurostatem.

[7] <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/handel/obroty-towarowe-handlu-zagranicznego-ogolem-i-wedlug-krajow-w-2018-roku,2,11.html>.

[8] Za Bankiem Światowym.

Dużo o dynamice rozwoju polskiej gospodarki mówi też ewolucja niektórych z opisujących ją wskaźników, w okresie od 2015 do 2018 roku

POLSKA GOSPODARKA 2015 – 2018

69,5 proc.
2015

PKB PER CAPITA W STOSUNKU DO ŚREDNIEJ
EUROPEJSKIEJ (PPP, CURRENT INTERNATIONAL \$) [9]

73,1 proc.
2018

+ 3,6 pp.

10,5 proc.
2015

PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA STOPA BEZROBOCIA [10]

6 proc.
2018

-4,5 pp.

3899,78 zł
2015

PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIE W GOSPODARCE [11]

4585,03 zł
2018

+ 15 pp.

306,2 mld zł
2015

WPŁYWY DO BUDŻETU [12]

412,6 mld zł
2018

+ 34,7 pp.

1386 zł
2015

PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD
ROZPORZĄDZALNY NA OSOBĘ [13]

1693 zł
2018

+ 22 pp.

[9] Za Bankiem Światowym.

[10] Za GUS.

[11] Za GUS.

[12] Za MF.

[13] Za GUS.

Jak widać, zauważalnie wysoką dynamikę odnotować można w przypadku dwóch danych, tj. wpływów do budżetu (w 2018 roku wyższe o niemal 35 proc. niż w roku 2015 – jest to rezultat m.in. słynnego już uszczelniania systemu poboru podatków, szczególnie w zakresie podatku VAT) oraz przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na osobę (wzrost o ponad 20 proc. – rezultat rosnących wynagrodzeń i programów socjalnych, takich jak 500 plus).

Jak wspomniano wcześniej, Prawo i Sprawiedliwość zapowiadało istotne zwiększenie udziału państwa w gospodarce. Trudno jest jednoznacznie zmierzyć tenże udział, jednak istnieje kilka przesłanek, które można w tym celu przeanalizować – dają one „mieszany” obraz, jednak generalnie wskazują na to, że istotnie wpływ państwa na gospodarkę zwiększył się.

Bazując na sprawozdaniach o stanie mienia Skarbu Państwa według stanu na dni 31 grudnia 2014 roku i 31 grudnia 2017 roku [14], można stwierdzić że:

- liczba spółek kapitałowych z udziałem Skarbu Państwa zmniejszyła się z 678 do 464,
- wartość mienia Skarbu Państwa - mierzona jako procent PKB - zwiększyła się z ok. 75 proc. do ok. 80 proc.[15]

Z danych wynika, że generalnie zaangażowanie państwa w podmioty gospodarcze jest coraz mniejsze (trend ten utrzymuje się od wielu lat), a jednocześnie wartość mienia Skarbu Państwa mierzona relatywnie, w stosunku do PKB, rośnie.

[14] <http://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/439856BF9658E27EC125832F00334A37/%24File/2938.pdf>,
<http://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/B865549C2FD14864C1257F2B0046E33D/%24File/167.pdf>.

[15] Obliczenia własne na podstawie sprawozdań o stanie mienia Skarbu Państwa, danych o nominalnym PKB (Bank Światowy) oraz średnich kursów dolara amerykańskiego na koniec grudnia 2014 i 2017 roku (za money.pl).

Rośnie również liczba spółek uznawanych przez państwo za „ważne” – w 2014 roku lista podmiotów strategicznych przygotowana przez ministra Skarbu Państwa zawierała 22 spółki [16]. W załączniku do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z 13 stycznia 2017 roku w sprawie określenia wykazu spółek o istotnym znaczeniu dla gospodarki państwa [17] wymieniono dokładnie 30 podmiotów o istotnym znaczeniu dla gospodarki państwa. Są to podmioty, co do których premier dysponuje szczególnymi uprawnieniami – zatwierdza bowiem w niektórych sprawach instrukcje do głosowania sporządzone przez podmiot uprawniony do wykonywania praw z akcji należących do Skarbu Państwa lub państwową osobę prawną (art. 32 ustawy z 16 grudnia 2016 roku o zasadach zarządzania mieniem państwowym [18]).

Wpływ państwa na gospodarkę ma także wymiar czysto regulacyjny. W tym zakresie tym trudniej jest jakkolwiek zagregować informacje dotyczące „głębokości” ingerencji regulacyjnej ustawodawcy, jednak - zgodnie z wynikami badania ekspertów DNB Bank Polska i PwC - poziom ingerencji polskiego państwa w gospodarkę rośnie, zbliżając się powoli do pułapu wyznaczonego przez najmniej liberalne pod tym względem państwa, czyli Niemcy i Francję [19]. Z badania wynika, że poziom restrykcyjności regulacji różni się, w zależności od branży. Do najbardziej przeregulowanych gospodarek najbliższej jest Polsce w zakresie farmacji i energetyki.

[16] <https://tvn24bis.pl/wiadomosci-gospodarcze,71/oto-22-strategicznnych-spolek-rzad-poznal-ich-liste,456522.html>.

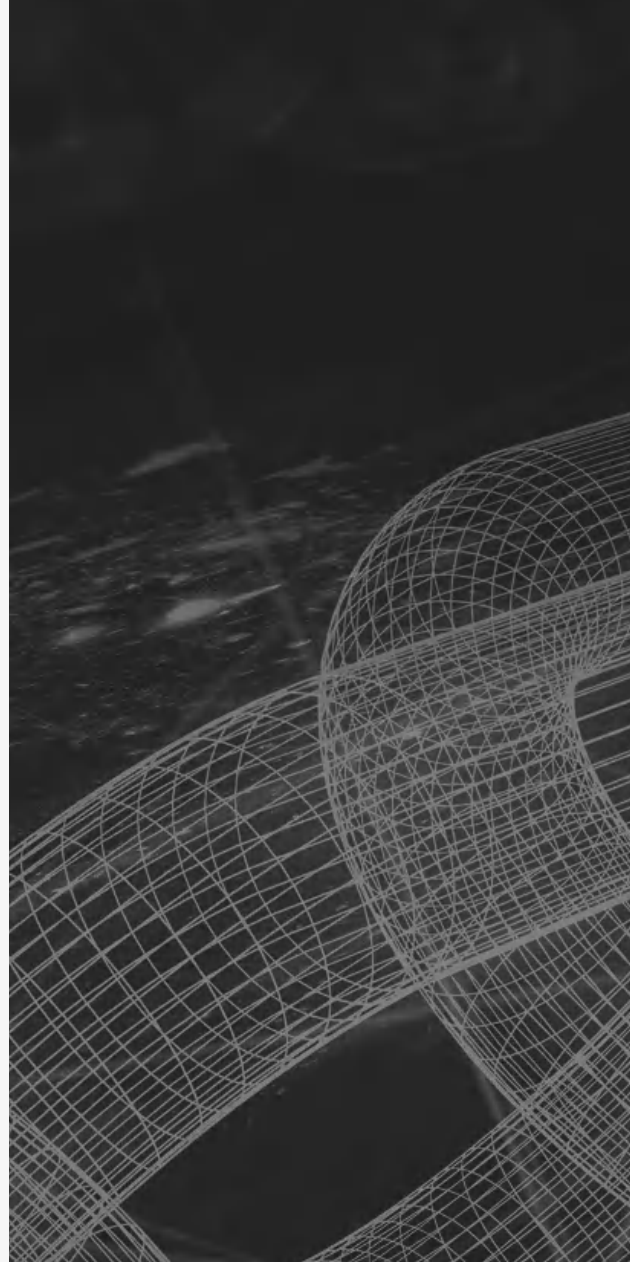
[17] <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170000095/O/D20170095.pdf>.

[18] <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20160002259/U/D20162259Lj.pdf>.

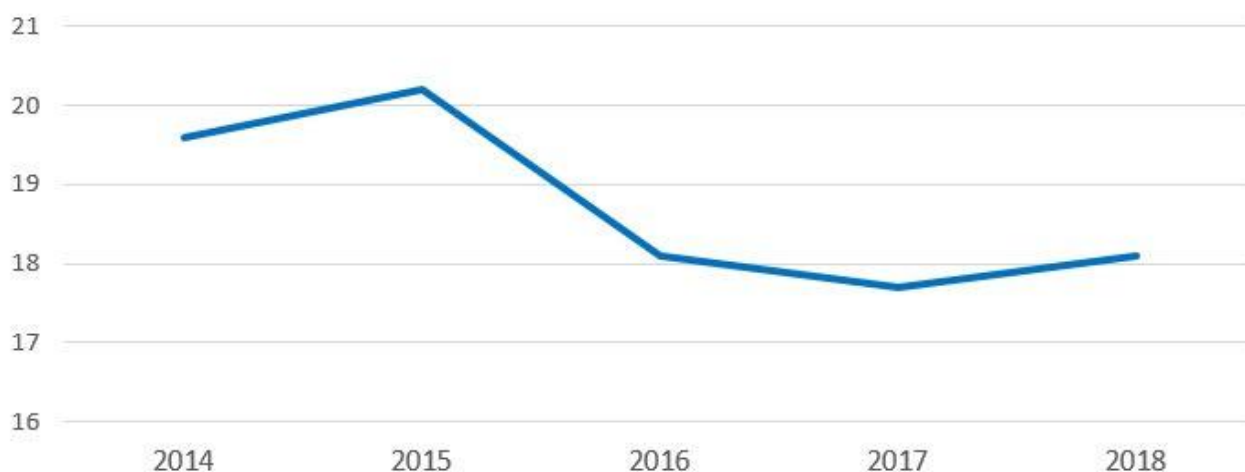
[19] <https://www.pwc.pl/pl/media/2018/2018-02-13-pwc-kierunki-2018-dnb.html>.

Jak wspomniano, jednym z celów, które stawiało sobie Prawo i Sprawiedliwość, było osiągnięcie wyższej stopy inwestycji w gospodarce (co jest niezbędne z punktu widzenia przekształcania jej w gospodarkę nowoczesną i innowacyjną). Niestety, o ile można uznać, że w ciągu ostatnich kilku lat poziom życia w Polsce istotnie wzrósł, a gospodarka rozwijała się – jeśli chodzi o inwestycje, nakłady na badania i rozwój, a także poziom innowacyjności gospodarki, nie dokonał się żaden przełom.

STOPA INWESTYCJI W GOSPODARCE NARODOWEJ (% PKB) [20]

INNOWACYJNOŚĆ GOSPODARKI

- w 2015 roku eksport wysokich technologii (tj. produktów związanych z dużymi nakładami na badania i rozwój) stanowił 8,78 proc. towarów wytwarzanych na eksport – w 2017 roku było to już 7,74 proc. [21],
- jednocześnie nasza pozycja w Global Innovation Index poprawiła się – z 46 miejsca w roku 2015 awansowaliśmy na 39 pozycję w najnowszej edycji rankingu [22].

Zgodnie z zapowiedziami PiS, rozwój gospodarczy miał nie tylko doprowadzić do zwiększenia poziomu zamożności Polaków (na podstawie wcześniej przytoczonych statystyk można powiedzieć, że udało się ten cel osiągnąć), lecz również miał mieć charakter zrównoważony pod względem terytorialnym. Spoglądając na dane Eurostatu można dostrzec, że w ciągu ostatnich kilku lat nie doszło w tym zakresie do rewolucyjnych zmian. W 2014 roku pięć polskich regionów cechowało się niższym poziomem PKB per capita z uwzględnieniem siły nabywczej niż 50 proc. średniej unijnej. W 2017 roku (ostatni rok, za który są dostępne dane – szacunkowe) takie regiony były trzy.

W zakresie poprawy otoczenia prawnego dla prowadzenia działalności gospodarczej, trudno jest o bardziej obiektywne wskaźniki niż pozycje w międzynarodowych rankingach prowadzonych przez niezależne instytucje. W tym przypadku rezultat kilku lat rządów Prawa i Sprawiedliwości trudno jest jednoznacznie ocenić – w przypadku niektórych rankingów międzynarodowych nasza pozycja spadła, w innych wzrosła.

[21] Za Bankiem Światowym.

[22] <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2019-report>, <https://www.globalinnovationindex.org/userfiles/file/reportpdf/gii-full-report-2015-v6.pdf>

POLSKA W RANKINGACH GOSPODARCZO-REGULACYJNYCH

Doing Business [23]

2015 – 32 pozycja
2019 – 33 pozycja

Paying Taxes [24]

2015 – 87 pozycja
2019 – 69 pozycja

Index of economic freedom [25]

2015 – 42 pozycja
2019 – 46 pozycja

Global competitiveness report [26]

2014/2015 – 43 pozycja
2018 – 37 pozycja

W N I O S E K

2017

Ostatnie 4 lata to okres dynamicznego rozwoju gospodarczego Polski, który wsparła doskonała koniunktura w Europie.

W omawianym okresie, zgodnie z zapowiedziami, wzrósł udział państwa w gospodarce. Warunki życia Polaków poprawiły się, jednocześnie nie doprowadzono do radykalnej zmiany w zakresie stopy inwestycji i poziomu innowacyjności polskiej gospodarki. Wielkie wyzwanie związane z uruchomieniem nowych przewag konkurencyjnych wciąż pozostaje aktualne.

[23] <https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB15-Full-Report.pdf>,
https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2019-report_web-version.pdf.

[24] <https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Special-Reports/DB15-Paying-Taxes.pdf>,
https://www.pwc.com/gx/en/services/tax/publications/paying-taxes-2019/overall-ranking-and-data-tables.html?WT.mc_id=CT13-PL1300-DM2-TR2-LS1-ND30-TTA4-CN_payingtaxes-2019-ranking-data-table-button.

[25] <https://www.heritage.org/index/pdf/2015/book/Highlights.pdf>, <https://www.heritage.org/index/pdf/2019/book/highlights.pdf>.

[26] http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2014-15.pdf,
<http://www3.weforum.org/docs/GCR2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2018.pdf>.

4 LATA RZĄDÓW W REGULACJACH DOTYCZĄCYCH GOSPODARKI

PRZYKŁADY DOBRYCH I ZŁYCH ROZWIĄZAŃ

W ciągu czterech lat rządowi udało się przeforsować wiele rozwiązań służących polskim przedsiębiorcom i poprawiających warunki prowadzenia biznesu. Jednocześnie wprowadzono również przepisy negatywnie wpływające na konkurencyjność polskiej gospodarki i sytuację firm. Poniżej przedstawiono wybrane przykłady dobrych i złych rozwiązań regulacyjnych uchwalonych przez rząd.

DOBRE ROZWIĄZANIA RZĄDU

KONSTYTUCJA BIZNESU

30 kwietnia 2018 roku weszła w życie tzw. konstytucja biznesu, czyli pakiet pięciu ustaw, spośród których najważniejszą stanowi ustawa Prawo przedsiębiorców, która zastąpiła obowiązującą do tamtej pory ustawę o swobodzie działalności gospodarczej.

REGULACJE PRZEWIDUJĄ:

- wprowadzenie katalogu zasad ogólnych odnoszących się do prowadzenia działalności gospodarczej, w tym m.in. zasady: co nie jest prawem zabronione jest dozwolone, zasady rozstrzygnięcia wątpliwości co do stanu faktycznego i co do treści normy prawnej na korzyść przedsiębiorcy czy zasady nieodstępowania bez uzasadnienia od utrwalonej
- praktyki rozstrzygnięcia spraw w takim samym stanie faktycznym,
- wprowadzenie działalności nierejestrowanej, tj. takiej z której przychód nie przekracza w żadnym miesiącu kwoty 50 proc. minimalnego wynagrodzenia – taka działalność nie wymaga wpisu do CEIDG,
- „ulga na start” – brak obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne przez pierwsze 6 miesięcy prowadzenia działalności (z ulgi skorzystało w pierwszym roku obowiązywania przepisów[27] ponad 180 tys. przedsiębiorców).

[27] <https://www.gov.pl/web/przedsiębiorczosc-technologie/rok-temu-weszla-w-zycie-konstytucja-biznesu>.

ZMNIEJSZENIE KLINA PODATKOWEGO

Według OECD, klin podatkowy w Polsce wynosi ok. 35,8 proc. kosztu pracy i jest niemal identyczny ze średnią dla OECD (ok. 36 proc.) [28]. Związek Przedsiębiorców i Pracodawców od wielu lat zwraca uwagę na fakt, że pozapłacowe koszty pracy są w Polsce zdecydowanie zbyt wysokie, szczególnie w odniesieniu do najniższych wynagrodzeń. Taki był punkt wyjścia dla propozycji kompleksowej reformy podatkowej, którą ZPP przedstawił już w 2015 roku [29].

Rząd Prawa i Sprawiedliwości pod koniec aktualnej kadencji przeforsował dwie ustawy służące obniżeniu klina podatkowego w Polsce:

- ustawę z 4 lipca 2019 roku o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych[30],
- oraz ustawę z dnia 30 sierpnia 2019 roku o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw.

REGULACJE PRZEWIDUJĄ:

- obniżenie podstawowej stawki PIT z 18 proc. do 17 proc., przy jednoczesnym ponad dwukrotnym podwyższeniu kosztów uzyskania przychodów,
- zwolnienie z PIT dochodów uzyskiwanych z tytułu umów o pracę i umów zlecenia przez osoby do 26. roku życia.

SKUTKI REGULACJI:

- obniżenie klina podatkowego, a zarazem podwyższenie wynagrodzeń netto pracowników o kilkadziesiąt złotych miesięcznie (w przypadku minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2019 roku, roczny zysk z tytułu zmian wynosi ponad 470 zł, zaś w przypadku przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej – ponad 730 zł[31]),
- zwolnienie z podatku młodych pracowników – w przypadku tych, którzy łączą pracę ze studiowaniem – zlikwidowanie jakichkolwiek pozapłacowych kosztów pracy, jako że na podstawie innych przepisów są zwolnieni z konieczności opłacania składek na ZUS.

[28] <https://data.oecd.org/tax/tax-wedge.htm>.

[29] <http://podatkiminus.pl/download/05.10.2015-raport-zpp-ustawa-dzierzawskiego.-nowy-lad-podatkowy.pdf>.

[30] [http://orka.sejm.gov.pl/opinie8.nsf/nazwa/3551_u/\\$file/3551_u.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/opinie8.nsf/nazwa/3551_u/$file/3551_u.pdf).

[31] <https://www.gov.pl/web/finanse/nizszy-pit>.

NOWA MATRYCA STAWEK VAT

Jedną z największych bolączek polskich przedsiębiorców jest nasz system podatkowy, zaś jego najbardziej problematyczną częścią jest podatek od towarów i usług. Do tej pory kłopot sprawiało nawet poprawne przypisanie stawki do określonego towaru bądź usługi. Dotychczasowa ustawa o VAT zawierała bowiem matrycę stawek opartą na statystycznej klasyfikacji PKWiU – towary były więc przypisywane do poszczególnych stawek pojedynczo, a nie grupowane (dla przykładu – nie funkcjonowała kategoria „przyprawy”, danymi stawkami były objęte konkretne rodzaje przypraw). W rezultacie dochodziło do wielu, niekiedy absurdalnych sporów z organami podatkowymi (wynikających z np. powstałych na gruncie przepisów dylematów, czy produkt stanowiący mieszankę mleka z ekstraktem z kawy ma być opodatkowany jak kawa czy jak napój mleczny [32]).

W ramach ustawy z dnia 9 sierpnia 2019 roku o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw [33], wprowadzono nową matrycę stawek VAT.

REGULACJA PRZEWIDUJE:

- zastąpienie dotychczasowej, nieprzejrzystej i skomplikowanej matrycy stawek, nową matrycą opartą o nomenklaturę scaloną (CN), obejmującą poszczególnymi stawkami większe grupy towarów.

[32] <https://www.rp.pl/artykul/1020629-Stawka-VAT-na-mleczny-napoj-z-ekstraktem-z-kawy-wynosi-23-proc.html>.

[33] [http://orka.sejm.gov.pl/opinie8.nsf/nazwa/3255_u/\\$file/3255_u.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/opinie8.nsf/nazwa/3255_u/$file/3255_u.pdf).

PAKIETY ZMIAN DLA FIRM

W ciągu 4 lat stałą praktyką było przygotowywanie przez Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii projektów ustaw zawierających szereg punktowych zmian o charakterze deregulacyjnym i zmniejszającym bariery dla firm. Niektóre „pakiety” zawarte są w pojedynczych ustawach, inne zaś – jak choćby „100 zmian dla firm” – obejmują co najmniej kilka aktów prawnych.

REGULACJA PRZEWIDUJE:

- zwiększenie progu przychodów,
- po przekroczeniu którego firma musi prowadzić pełną księgowość,
- „mały ZUS”, tj. składki na ubezpieczenia społeczne najmniejszych przedsiębiorców zależne od ich przychodów,
- wprowadzenie ułatwień w zakresie sukcesji firmy (m.in. zarząd sukcesyjny),
- zlikwidowanie obowiązku okresowych szkoleń BHP dla pracowników najmniej wypadkowych,
- zwiększenie progu przychodów uprawniającego do statusu „małego podatnika” CIT,
- możliwość odliczania od podstawy opodatkowania 100 proc. wydatków przeznaczonych na badania i rozwój.

NOWELIZACJA USTAWY O ODNAWIALNYCH ŹRÓDŁACH ENERGII – PAKIET PROSUMENCKI

W świetle polityki klimatycznej prowadzonej przez Unię Europejską, transformacja polskiej energetyki staje się koniecznością. W naszym miksie energetycznym wciąż dominuje węgiel, podczas gdy - zgodnie z dyrektywą 28/2009/WE ws. promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych - 15 proc. końcowego zużycia energii ma do 2020 roku pochodzić z odnawialnych źródeł. Z danych Eurostatu tymczasem wynika, że w 2017 roku udział ten wyniósł niespełna 11 proc.[34] Dystans do wymaganego przepisami unijnymi progu jest zatem spory. M.in. zniwelowaniu go miała służyć ustawa z 19 lipca 2019 roku o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw[35].

REGULACJA PRZEVIDUJE:

- zwiększenie z 1 MW do 2,5 MW mocy małej elektrowni wodnej, która może korzystać z dopłat do ceny rynkowej (FIP),
- rozszerzenie definicji prosumenta o mikro, małych i średnich przedsiębiorców, dla których wytwarzanie energii elektrycznej nie stanowi przedmiotu przeważającej działalności gospodarczej,
- możliwość tworzenia na obszarach gmin wiejskich i wiejsko-miejskich spółdzielni energetycznych.

[34] <https://www.gramwzielone.pl/trendy/34423/udzial-oze-w-zuzyciu-energii-w-polsce-najnizszy-od-kilku-lat>.

[35] [http://orka.sejm.gov.pl/opinie8.nsf/nazwa/3656_u/\\$file/3656_u.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/opinie8.nsf/nazwa/3656_u/$file/3656_u.pdf).

LIKWIDACJA UŻYTKOWANIA WIECZYSTEGO

W polskim systemie prawnym od lat 60. funkcjonowało rozwiązanie nieznane znakomitej większości państw europejskich, tj. użytkowanie wieczyste. Było to prawo podmiotowe do nieruchomości, na mocy którego osoba fizyczna lub prawna, za opłatą, przez 99 lat użytkowała nieruchomość będącą własnością państwa (samorządu). Już od wielu lat toczyły się dyskusje, czy tego rodzaju formuła, stanowiąca relikw PRL, jest wciąż w Polsce potrzebna. Ustawa z 20 lipca 2018 roku o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności tych gruntów [36] przygotowana przez Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju, rozwiązuje ten problem.

REGULACJA PRZEWIDUJE:

- przekształcenie użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych budynkami mieszkalnymi we własność (za tzw. opłatą przekształceniową).

Nowe przepisy zwiększają dostęp do własności, co może stanowić impuls do inwestowania.

[36] <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20180001716>.

OGRANICZENIE ZATORÓW PŁATNICZYCH

Zatory płatnicze stanowią w Polsce, a także generalnie w Unii Europejskiej, bardzo poważny problem. Nawet 90 proc. firm skarży się na wydłużone terminy płatności. Powoduje to, szczególnie w przypadku mniejszych podmiotów, zaburzenia płynności finansowej, a w skrajnych przypadkach nawet bankructwa.

Przygotowana przez Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii ustawa z 19 lipca 2019 roku o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia zatorów płatniczych, wprowadza szereg narzędzi mających zredukować zjawisko zatorów w polskiej gospodarce.

REGULACJA PRZEWIDUJE:

- wprowadzenie bezwzględnego maksymalnego 60-dniowego terminu płatności w relacjach między MSP a dużymi podmiotami,
- podniesienie wysokości odsetek za opóźnienia w transakcjach handlowych o dwa punkty procentowe,
- wprowadzenie obowiązku przekazywania przez największe podmioty sprawozdań o stosowanych terminach płatności,
- wprowadzenie zmian podatkowych – opóźnione płatności powiększą podstawę opodatkowania podatkiem dochodowym dłużnika, zaś obniżą podstawę opodatkowania wierzyciela.

ZMIANY W KPA

Postępowania administracyjne cechuje przewlekłość, co jest uciążliwe nie tylko dla przedsiębiorców, lecz również dla innych obywateli borykających się z organami administracji. Dodatkowo, immanentną cechą postępowań administracyjnych jest nierównowaga stron, co może być dodatkowo dokuczliwe dla podmiotów pozostających w pewnym sporze z administracją publiczną.

Rozwiązaniu tych dwóch problemów miała przysłużyć się ustawa z 7 kwietnia 2017 roku o zmianie ustawy kodeks postępowania administracyjnego [37]. Stanowi ona część wspomnianego już pakietu 100 zmian dla firm, jednak wprowadziła nowości na tyle istotne, że warto ją opisać osobno.

REGULACJA PRZEWIDUJE:

- wprowadzenie mediacji do postępowań administracyjnych,
- wprowadzenie zasady rozstrzygnięcia wątpliwości prawnych i faktycznych na korzyść strony,
- uregulowanie procedury milczącego załatwienia sprawy oraz procedury szybszego trybu załatwienia spraw mało skomplikowanych.

UPORZĄDKOWANIE RYNKU PRZEWOZU OSÓB

Rozwój technologii wywiera wpływ na w zasadzie wszystkie branże w gospodarce. Rozwiązania mobilne niejednokrotnie okazują się mieć pewne przewagi nad tradycyjnymi modelami świadczenia usług. Co oczywiste, zwiększony poziom konkurencyjności wewnątrz poszczególnych sektorów zdecydowanie nie cieszy tych, którzy dysponowali do tej pory swoistym zawodowym monopolem. Jednocześnie, technologia często wyprzedza prawodawstwo – zadaniem państwa jest w takiej sytuacji wykreowanie takich rozwiązań, które gwarantują równe warunki konkurencji wszystkim uczestnikom rynku. Na rynku przewozu osób udało się to zrealizować dzięki ustawie z 16 maja 2019 roku o zmianie ustawy o transporcie drogowym oraz niektórych innych ustaw[38].

REGULACJA PRZEWIDUJE:

- uregulowanie działalności w zakresie pośrednictwa przy przewozie osób,
- wprowadzenie mechanizmów gwarantujących, że przewozu osób dokonywać będą wyłącznie przedsiębiorcy posiadający odpowiednią licencję
- ułatwienie uzyskiwania licencji na przewóz osób, m.in. poprzez likwidację możliwości wprowadzania przez samorządy obowiązkowych egzaminów z topografii.

Rezultatem wprowadzenia ustawy jest ustanowienie różnych warunków konkurencji na całym rynku.

ZŁE ROZWIĄZANIA RZĄDU

WRONG

HALT

DANINA SOLIDARNOŚCIOWA

W ramach ustawy z dnia 23 października 2018 roku o Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych [39], stworzono tytułowy fundusz, którego zadaniem jest wsparcie społeczne, zawodowe lub zdrowotne osób niepełnosprawnych. Jest to zatem instytucja niejako dublująca kompetencje Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Przychody funduszu pochodzą z tzw. daniny solidarnościowej.

REGULACJE PRZEVIDUJĄ:

- zobowiązanie osób fizycznych do zapłaty daniny solidarnościowej w wysokości 4 proc. nadwyżki ponad 1 mln zł dochodów osiągniętych w ciągu roku,
- faktyczne wprowadzenie III progu podatkowego (1 mln zł) po przekroczeniu którego stawka podatku wynosi 36 proc.
- (32 proc. wg skali podatkowej + 4 proc. daniny solidarnościowej).

Zwiększanie obciążeń podatkowych osób zarabiających powyżej 1 mln zł negatywnie wpływa na proces tworzenia się w Polsce rzeczywistej klasy średniej.

STO

[39] http://orka.sejm.gov.pl/proc8.nsf/ustawy/2848_u.htm.

ZAKAZ HANDLU W NIEDZIELE

Dyskusje o ograniczeniu handlu w niedziele toczą się w Polsce od lat. Już w 2001 roku dopiero weto prezydenta powstrzymało inicjatywę zakazującą handlu w niedziele placówkom zatrudniającym powyżej 5 osób [40]. Mimo że zwolennicy tego rozwiązania często podają przykłady innych państw europejskich, jako uzasadnienie dla swoich pomysłów, nie można powiedzieć by ograniczanie handlu w niedziele stanowiło jakikolwiek europejski standard. Co więcej, dominującym w ciągu ostatnich lat trendem, jest raczej liberalizacja przepisów, niż ich zaostrzanie [41].

10 stycznia 2018 roku uchwalono ustawę o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni [42].

REGULACJA PRZEWIDUJE:

- wprowadzenie docelowo niemal całkowitego zakazu handlu w niedziele od roku 2020 (z wyjątkami, takimi jak stacje benzynowe czy sklepy w których przedsiębiorca będący osobą fizyczną prowadzi handel osobiście, we własnym imieniu i na własny rachunek),
- brak jakichkolwiek mechanizmów łagodzących, takich jak możliwość ustanawiania przez samorządy stref, w których handel w niedziele byłby dozwolony czy też ograniczenie zakazu do pewnych rodzajów placówek.

W rezultacie wejścia w życie przepisu, przychody generowane w piątki i soboty przez duże sieci handlowe zwiększyły się, zaś małe sklepy, którym nowe regulacje miały pomóc, wciąż upadają.

[40] <https://zpp.net.pl/wp-content/uploads/2019/02/Handel-w-niedziele-w-Europie-zmniejszony.pdf>.

[41] Więcej na ten temat ibidem.

[42] https://orka.sejm.gov.pl/proc8.nsf/ustawy/870_u.htm.

APTEKA DLA APTEKARZA

Jak wspomniano wcześniej, poziom ingerencji państwa w zasady funkcjonowania branży farmaceutycznej jest w tej chwili w Polsce zbliżony do niechlubnych standardów wyznaczonych przez najbardziej przeregulowane gospodarki w Europie. Nie ulega wątpliwości, że jedną z przyczyn tego stanu rzeczy jest tzw. „apteka dla aptekarza”, czyli rozwiązanie wprowadzone ustawą z 7 kwietnia 2017 roku o zmianie ustawy – Prawo farmaceutyczne.

REGULACJA PRZEWIDUJE:

- wprowadzenie ograniczenia, zgodnie z którym zezwolenia na prowadzenie apteki nie wydaje się, jeśli wnioskodawca prowadzi już co najmniej 4 apteki,
- wprowadzenie kryterium demograficzno-geograficznego, zgodnie z którym zezwolenie na prowadzenie apteki może być wydane, jeśli liczba mieszkańców w gminie w przeliczeniu na jedną aptekę wynosi co najmniej 3000 osób, a odległość planowanej lokalizacji apteki do najbliższej funkcjonującej apteki wynosi co najmniej 500 metrów.

W ciągu roku obowiązywania przepisów, liczba aptek w Polsce spadła o ponad 350 placówek^[43]. Spadek liczby aptek dotyczy głównie terenów wiejskich. Według prognoz, w 2019 roku zniknie kolejnych 400 aptek^[44].

[43] <https://zpp.net.pl/apteka-dla-aptekarza-po-roku-gwaltowny-spadek-liczby-aptek-zwlaszcza-na-wsiach/>.

[44] <https://www.money.pl/gospodarka/apteka-dla-aptekarza-pierwszy-raz-w-historii-ubylo-aptek-6348799888672897a.html>.

OBNIŻENIE WIEKU EMERYTALNEGO

Nie ulega wątpliwości, że zmiana z 2013 roku - polegająca na wprowadzeniu mechanizmu stopniowego podwyższania wieku emerytalnego do 67 lat - spotkała się ze znacznym społecznym oporem. Jednocześnie repartycyjny system emerytalny zaprojektowany jest w taki sposób, że działa dobrze, dopóki mamy do czynienia z dobrą sytuacją demograficzną. W momencie załamania model staje się niewydolny. Z prognoz Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wynika, że w 2060 roku system emerytalny będzie wymagał, w zależności od przyjętego wariantu, od 30 do 73 mld zł rocznych dopłat z budżetu, ponieważ wpłacane na bieżąco składki nie wystarczą na pokrycie wszystkich świadczeń [45].

Ustawa z 16 listopada 2016 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw [46] przywróciła sytuację do stanu sprzed reformy w 2013 roku.

REGULACJA PRZEWIDUJE:

- przywrócenie niższego, zróżnicowanego wieku emerytalnego – 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn.

Szacuje się, że wskutek uchwalenia regulacji, do października 2018 roku przybyło 300 tysięcy emerytów, a jej koszt w 2018 roku wyniósł 7 mld zł.[47]

[45] Więcej na ten temat: <https://zpp.net.pl/wp-content/uploads/2018/09/Emerytura-obywatelska.-Bezpieczna-starość-wyższe-płace-2.pdf>.

[46] <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20170000038>.

[47] <https://businessinsider.com.pl/finanse/makroekonomia/obnizony-wiek-emerytalny-w-2018-r-konsekwencje-rynku-pracy/hvg9x5e>.

OPŁATA EMISYJNA

WRONG
WAY

STOP

Rozwój elektromobilności był jednym z priorytetów rządu. Jak każdy program, również i ten wymaga jednak finansowania. W tym celu powołano Fundusz Niskoemisyjnego Transportu, którego zadaniem jest finansowanie projektów związanych z rozwojem elektromobilności oraz transportem opartym na paliwach alternatywnych.

Niestety ustawą z 6 czerwca 2018 roku o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych rząd zdecydował, by na Fundusz łożyli wszyscy użytkownicy aut.

REGULACJA PRZEWIDUJE:

- stworzenie Funduszu Niskoemisyjnego Transportu,
- wprowadzenie „opłaty emisyjnej” w wysokości 8 groszy za litr benzyny.

Tym samym udział danin publicznych w każdym litrze benzyny wzrósł, a rozwój elektromobilności i pojazdów niskoemisyjnych finansowany jest z kieszeni wszystkich użytkowników samochodów, również najmniej zamożnych.

NACJONALIZACJA POGOTOWIA

**WRONG
WAY**

STOP

Od 2019 roku prywatni przedsiębiorcy nie mogą świadczyć usług w zakresie ratownictwa medycznego. Taki stan rzeczy wynika z przepisów ustawy z 10 maja 2018 roku o zmianie ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym oraz niektórych innych ustaw[48].

W konsekwencji, całkowicie zlikwidowana została konkurencja na rynku ratownictwa medycznego.

REGULACJA PRZEWIDUJE:

- zawężenie kręgu podmiotów, z którymi możliwe jest podpisanie umowy na wykonywanie zadań zespołów ratownictwa medycznego do samodzielnych zakładów opieki zdrowotnej albo spółek z co najmniej większościami udziałem Skarbu państwa lub jednostki samorządu terytorialnego.

[48] <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20180001115>.

13 EMERYTURA

**WRONG
WAY**

STOP

Nie ulega wątpliwości, że emeryci stanowią grupę społeczną, o której względy zabiegają w zasadzie wszystkie środowiska polityczne. Ma to pewne uzasadnienie w tym, że istotnie jest to grupa, w której ryzyko popadnięcia w nędzę wydaje się być wyższe, niż dla innych segmentów wiekowych. Niestety, niejednokrotnie chęć pomocy starszym osobom prowadzi do realizacji pomysłów, których nie sposób ocenić inaczej, niż jako kosztowne działania redystrybucyjne, niewpływające istotnie na sytuację materialną emerytów, obliczone na osiągnięcie politycznego rezultatu. Przykładem takiego działania może być świadczenie wprowadzone ustawą z 4 kwietnia 2019 roku o jednorazowym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów w 2019 roku [49].

REGULACJA PRZEWIDUJE:

- przyznanie emerytom jednorazowego świadczenia w wysokości 1100 zł brutto.

Trzeba podkreślić, że zgodnie z najnowszymi zapowiedziami, świadczenie ma nie tylko zostać podtrzymane w następnych latach, lecz planuje się uzupełnienie go „czternastą emeryturą”.

[49] http://orka.sejm.gov.pl/proc8.nsf/ustawy/3311_u.htm.

ZMIANY W ZAKRESIE PODATKOWEGO ROZLICZANIA LEASINGU AUT OSOBOWYCH

**WRONG
WAY**

STOP

Rynek dystrybucji samochodów osobowych w ciągu ostatnich lat dynamicznie się w Polsce rozwijał. Działo się to m.in. dzięki wyjątkowo dużej opłacalności leasingu aut osobowych – w ramach przepisów obowiązujących przed 2019 rokiem, raty leasingowe można było bez ograniczeń uznawać za koszty uzyskania przychodu. Dzięki temu, przedsiębiorcy mogli dysponować potrzebną flotą pojazdów, nie musząc jednocześnie ponosić znacznych jednorazowych kosztów jej zakupu. Niestety ustawa z 23 października 2018 roku o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw^[50], zmieniła ten stan rzeczy – na niekorzyść firm.

REGULACJA PRZEWIDUJE:

- Ograniczenie możliwości zaliczania rat leasingu aut osobowych do kosztów uzyskania przychodu, do łącznej kwoty 150 tys. zł.

[50] <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20180002159>

WNIOSK

W trakcie pierwszej kadencji rząd uchwalił wiele zmian dobrych i potrzebnych, obniżając klin podatkowy czy wprowadzając konstytucję biznesu, lecz jednocześnie zdecydował się na wprowadzenie przepisów, które uderzają w poszczególne grupy przedsiębiorców lub są niekorzystne z punktu widzenia systemu emerytalnego.

SKONTAKTUJ SIĘ Z NAMI

WWW.ZPP.NET.PL

10 000

cytowań w mediach
rocznie

80 000

followers – profile na
Twitter

125 000

fanów
na Facebook

700 000

minimalny zasięg
miesięczny na
Facebook